

Position Paper Waddenvereniging over het Beleidskader Natuur Waddenzee

t.b.v. rondetafelgesprek over een integraal beleidskader voor de Waddennatuur 17/02/2022

Inleiding

De Waddenzee is het grootste waddegebied ter wereld. Vanwege zijn wereldwijd unieke geologische en ecologische waarden staat de Waddenzee op de Werelderfgoedlijst van UNESCO. Nergens anders bestaat er zo'n dynamisch landschap met een veelheid aan leefgebieden die gevormd zijn door wind en getijden. De biodiversiteit op wereldschaal is afhankelijk van de Waddenzee.

De Waddenvereniging is blij met het voornemen om een Beleidskader Natuur Waddenzee te ontwikkelen en hoopt dat hiermee zo snel mogelijk stappen gezet kunnen worden om de natuur te versterken. De Waddenvereniging is ook blij dat minister Harbers heeft aangegeven dat voor de Waddenzee natuur het hoofdoel is en dat het Beleidskader Natuur Waddenzee leidend zal zijn voor dit gebied (CD Wadden, 25 januari 2022).

De Waddenzee staat ernstig onder druk: hij is ingesnoerd tussen dijken en heeft last van allerlei schadelijke activiteiten. De biodiversiteitscrisis die zo is ontstaan, wordt verergerd door de klimaatcrisis. Het PBL gaf in 2010 aan dat de natuurkwaliteit van de Waddenzee minder dan 40% is van wat die zou kunnen zijn. De laatste beleidsevaluatie (RHDHV, 2015) laat zien dat van de hoofddoelstelling voor de Waddenzee 'een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap' niet gehaald wordt. Er zijn nog steeds geen maatregelen genomen waarmee dit doel wel binnen bereik komt.

Gezonde Waddenzee

Wij zijn ervan overtuigd dat het kan: een gezonde Waddenzee. Als we maar echt de natuur voorop zetten en keuzes durven te maken. Daarbij moet systeemherstel centraal staan: laat natuurlijke processen hun gang gaan, zodat de natuur zich kan herstellen.

De Waddenzee is onze grootste natuurlijke klimaatbuffer en daarmee van cruciaal belang voor onze veiligheid. Om dit zo te houden moeten we de Waddenzee de ruimte geven om maximaal mee te kunnen blijven groeien met de zeespiegelstijging. Ook hiervoor is het belangrijk dat de natuurlijke processen hun gang kunnen gaan.

Wat moet er gebeuren om zo'n gezonde Waddenzee te realiseren? Kortweg:

1. Stop schadelijke activiteiten
2. Laat de natuur met rust
3. Geef ruimte aan de zee

Stop schadelijke activiteiten

De Waddenzee heeft last van een aantal activiteiten, die gestopt moeten worden, zoals:

- Delfstofwinning onder de Waddenzee (uiterlijk in 2025 stoppen)
- Militaire activiteiten binnen het Werelderfgoedgebied (uiterlijk in 2025 stoppen)
- Baggeractiviteiten (halveer de hoeveelheid die gebaggerd wordt in 2025 en werk daarna toe naar een baggerstop)

Laat de natuur met rust

Zorg zo snel mogelijk voor het instellen van zones van in totaal 30% van de Waddenzee die afgesloten zijn voor economische medegebruik (no-use zones). Als in mariene natuurgebieden 30% van het gebied strikt beschermd is, heeft dit een positief effect op het herstel van het hele natuurgebied.

Geef ruimte aan de zee

Herstel uiterlijk in 2030 twee grootschalige brakwatergebieden met een geleidelijke overgang van zoet naar zout water, waarbij de bijbehorende natuur zich ook weer kan herstellen. Denk daarbij in ieder geval aan het voormalige estuarium Lauwersmeer. Grootschalige zoet-zoutverbindingen hebben niet alleen een belangrijke functie voor trekvisserij, maar hebben ook hun eigen natuurwaarden. Hierdoor verrijken ze het hele ecosysteem en wordt de natuur robuuster.

Doelen en sturing

Een Beleidskader Natuur Waddenzee moet in ieder geval

- Scherpe, meetbare doelen bevatten
- Sturen op het behalen van deze doelen.

Rapporteer jaarlijks over de voortgang in het bereiken van de doelen en de inspanningen die daarvoor worden gepleegd. Bouw een cyclus van vier jaar in, waarin bijstellen van beleid, instrumenten en activiteiten kan gebeuren als het gestelde doel uit beeld dreigt te raken.

Middelen

Zorg voor kwalitatief goede vergunningverlening, die de natuur voorop zet. Door het voorzorgsbeginsel te gebruiken en cumulatieve effecten goed inzichtelijk te maken, bij te houden en zo veel mogelijk te voorkomen, wordt nieuwe schade aan de natuur voorkomen.

Vanuit de Europese Commissie wordt ook gewerkt aan natuurherstelregelgeving voor alle lidstaten. Nederland staat nu met 0% volledig/hog beschermd marien gebied op plek 65 van de Marine protection list¹, ver achter bijvoorbeeld het VK (69%), de VS (23%) en Argentinië (11%).

Kortom: dit kabinet moet aan de bak. De Waddenzee heeft een ambitieus Beleidskader Natuur Waddenzee nodig.

¹ Marine Conservation Institution, <https://mpatlas.org/countries/list>